

PENTU TULEE KOTIIN - PENTUOPAS

Perheeseesi on jo muuttanut, tai ainakin suunnittelet hankkivasi valkoisenpaimenkoiran pennun. Tämä opas on suunniteltu kertomaan sinulle mitä asioita sinun tulee ottaa huomioon kun etsit itsellesi sopivaa pentua ja kasvatat sitä aikuiseksi koiraksi.

Tavoitteena on saada tasapainoinen mukava kaveri jokapäiväiseen elämään ja harrastuksiin.

HauStar's-pennut täyttävät jalostuksen määräämät PEVISAn sekä jalostussuositukset.

SINÄ OLET PENNULLESI TÄRKEIN IHMINEN MAAILMASSA.

Sinua se rakastaa koko pienellä sydämellään, ole sen arvoinen ja auta sitä kasvamaan iloiseksi, tottelevaiseksi koiraksi, jonka yhteiskuntakin hyväksyy.

Soita tai kirjoita aina, kun sinulla on jotain kysyttävää tai kun haluat vain jutella koirastasi. Jos käyt esimerkiksi näyttelyissä tai osallistut muuhun toimintaan, niin ota yhteyttä kertoaksesi, miten teillä on mennyt tai päivitä fb/Kennel HauStars tai yhteiseen fb-ryhmäämme: HauStar's Klubi. Pelkät valokuvatkin ovat taatusti tervetulleita. Toivottavasti näemme myös aina kun mahdollista!

Anita

MITÄ TARVITSET KUN PENTU TULEE KOTIIN

Peti ja oma nukkumapaikka, 2 ruokakuppia, toinen ruoalle ja toinen vedelle, Panta ja talutin, Leluja ja pureskeltavaa, Kynsileikkurit, Kampa ja harja, liukuesteitä liukkaille lattioille, laadukas koiranruokaa nopeasti kasvavalle pennulle.

Koira tarvitsee oman nukkumapaikan. Peti kannattaa sijoittaa alusta asti paikkaan, jossa halutaan koiran viettävän yönsä. Jos koiran on tarkoitus nukkua muualla kuin makuuhuoneessa, tulee makuupaikan olla siellä alusta alkaen. Pentu saattaa ikävöidä ensimmäisinä in emoaan ja sisaruksiaan, jolloin on hyvä itse nukkua lähistöllä, jolloin voi silitellä ja rauhoitellaan ikviv pentua. Ruokailua varten koira tarvitsee kaksi hyvin paikallaan pysyvää kuppia, toinen vedelle ja toinen ruoalle. Koiran ulkoilua varten tarvitaan panta sekä talutin. Alkuun kannattaa hankkia kevyt, tavallinen panta ja tukeva nahkahihna. Kuristavia pantoja saa käyttää vasta kun koira on yli 6 kk, jolloin koiran kaularanka on luutunut ja vahvistunut tarpeeksi eikä kaularankavammoja enää synny. Leluja ja pureskeltavaa tulee olla runsaasti. Kysilelut, vinyylilelut ja pallot tulee olla riittävän suuria, ettei koira tukehdu niihin. Niistä ei saa myöskään irrota osia, joita koira voi niellä. Pureskeltavana voi olla myös koivuhalkoja, vuodasta tehtyjä puruluita, possunkorvia, kuitattua naudanmahaa ja raakoja rusto- ja ydinkuita. Kypsytettyj luita ei koiralle saa antaa, koska ne hajoavat koiran suolistossa teräviksi sleiksi. Koiralle vaarallisia esineitä ovat napit, nailonsukat, narut, villasukat yms., jotka voivat aiheuttaa koiralle suolitukoksen.

RUOKINTA

Ruokinnalla on merkittävä osuus kasvuhäiriöiden kehityksessä ja torjunnassa, joten erityisen tärkeää on, että kasvava pentu saa laadukasta ruokaa ja sopivan määrän. Pentu ei saa olla nlss eikä sitä saa lihottaa. Tavallisesti pentu syö minkä kuluttaakin, mutta. Hyvä nyrkkisääntö on, että pentu on ”hyvässä lihassa”, kun sen kylkiluut tuntuvat kevyesti painamalla. Ne eivät saa kuitenkaan näkyä tai tuntua kuin pyykkilaudan laineet, sillä silloin pentu on liian laiha. Jos pentu saa syödä itsensä liian lihavaksi, on tämä vain turhaa rasitusta kehittyville luille ja nivelille! Pennullakin pitää olla lihaksia, ei lski. Luovutusikiselle pennulle pitää tarjota ruokaa 3 kertaa päivässä, pennun ruokahalun ja pulskuuden mukaan. Ruokintakerrat voi vähentää kahteen, kun pentu on noin 5 kuukautta. Aikuisen koiran ruokarytmi voi olla myös kerran päivässä.

Jos tarjoamasi ruoka ei kelpaa, korjaa kuppi pois noin 15 minuutin kuluttua ja jätä se ateria väliin. Seuraa koiraasi, mikä on sille sopiva määrä. Koiralla tulee olla raikasta vettä saatavilla mutta liiallinen veden juominen ei ole tarpeen. Muista, että teollinen kuivamuona turpoaa 3-kertaiseksi määrästä ja onkin hyvä liottaa vedessä pehmeäksi ennen kuin sitä tarjotaan pennulle.

Koira on alun perin lihansyöjä ja sen ruoansulatus käyttää tehokkaasti hyväkseen rasvaa ja proteinia. Ne eivät lihota koira vaikka 70 % ravinnosta tulisi rasvasta. Suosittelen lämpimästi koiran ravinnoksi ”raakaravintoa”, mikä on sille kaikkein luonnollisinta ravintoa ja näin ollen edistää myös koiran terveyttä ja hyvinvointia. Teolliset ruoat sisältävät usein liikaa huonolaatuisia hiilihydraatteja. Jos koira saa ravinnokseen paljon hiilihydraatteja, se joutuu käyttämään hyväkseen glugoosi- eli sokeri- aineenvaihduntaansa, mikä ei ole koiralle luontaista. Siksi kaikki sellainen ruoka missä on

enemmän hiilihydraatteja kuin proteiinia ja rasvaa, ei ole hyväksi koiralle. Hiilihydraatti aiheuttaa koiran elimistöön matala-asteista tulehdusta. Teolliset ruoat ovat rehuruokia, joissa käytetään ihmisten ruoissa kiellettyjä ainesosia sekä prosesseja !

Kasvattajan luona pennut ovat saaneet maistaa kaikenlaista ruokaa:

Pennut ovat saaneet 3-viikoisesta Orijen Puppy -kuivamuonaa vuohenmaitoon sikanautaa/pentukarppia/peuraa kananmunaa ja lohiöljyä. Pennut saavat alkuun 4 ateriaa päivässä ja 6-viikoisesta 3 ateriaa päivässä. 4 kk täytettyä 2 ateriaa päivässä. Pari kertaa viikossa myös rustoluita ateriaksi ja myös puolukkaa, kalaa ja sisäelimiä kerran viikossa.

Koirille teen myös Yrjölän puuroa sekä fermentoitua ruokaa. Kaupallinen NEU-karppi -elävaruoka vastaa sitä. Koiramme syövät myös kaikki kotiruoan jäämät perunankuorista lähtien.

SISÄSIISTEYS

Ennen puolen vuoden ikää pennulla ei ole mahdollisuuksia pidättää tarpeeksi kauan ollakseen täysin sisäsiisti - silti koulutus alkaa heti kun pentu saapuu kotiisi. Pentusi on oppinut kasvattajan luona käymään ulkona asialla. Uudessa kodissa tätä on hyvä jatkaa mahdollisuuksien mukaan. Sinun tehtäväsi on opettaa se paperisiististä sisäsiistiksi. Pentu viedään ulos heti sen herättyä, syötyä tai leikittyä - *pentu ei koskaan pissaa syliin eli kun se on esim. herännyt, nosta pentu syliisi ja vie joko paperille tai ulos.* Ulkona pennun tehdessä hätänsä sitä kehutaan heti. Pentu oppii siistiksi varsin helposti, kunhan vain omistaja suhtautuu asiaan rauhallisen johdonmukaisesti ja kärsivällisesti.

ULKOILU

Ulkona Pikkupennun annetaan touhuta vapaana turvallisessa monipuolisessa ympäristössä. Tärkeää on, että pentua ei "pakkokävelytetä". Sen varttuessa pitenevät myös ulkoilulenkit. Parasta liikuntaa pentuiässä olisi ikätovereiden ja muiden koirien kanssa leikkiminen. Kasvattajan luona pennut ovat oppineet lukemaan ja leikkimään vanhempien koirien ja myös uroskoirien kanssa. Toivoisin, että pentusi saisi jatkaa sitä ja suosittelenkin pentuleikkikoulussa käyntiä heti kun pentu teille on viikon kotiutunut. Pentu oppii koiramaailman asioita, ja siitä tulee sosiaalinen, onnellinen koira. Anna sen siis tutustua muihin koiriin (ja tietysti ihmisiin), mutta aluksi vain muutamaaan taatusti kilttiin, rokotettuun ja terveeseen koiraan. Muista, että olet pennullesi turvana, mutta älä liioittele.

Asetu pennun tasolle ja rohkaise sitä tutustumaan koiriin ja ihmisiin, mutta aja päättäväisesti huonokäyttöiset koirat loitommalle silti surkuttelematta pentua. Muista, ettet koskaan lohduttele koiraa sen pelästyessä, sillä se vain vahvistaa koiran pelkoa. Toimi kuin esimerkiksi ohi ajava rekka-auto olisi maailman luonnollisin asia, äläkä tee tilanteesta sirkusta.

Pennut ovat tottuneet pantaan jo kasvattajan luona. Remmikävely on tosin sinun opetettava pennulle. Remmikävely pitää olla hauskaa yhdessä tekemistä pennun kanssa, jossa sinä määrät kuitenkin tahdin. Älä anna pennun vetää remmissä vaan kutsu sitä luoksesi samalla liikkuen

eteenpäin ja muista kehua koiraa hyvin kun se tulee kanssasi. Fleksin käyttö on kielletty ennen kuin pentu on täysin oppinut remmissä käyttäytymisen!

!!!!!!! TÄRKEÄÄ TERVEYDELLE !!!!!!!

Korjaamalla koirasi jätökset suojat niin oman kuin muidenkin koirien terveyden, sillä mikä muu olisikaan parempi bakteerialusta kuin koiran jätös... mm. keväisin koirien riesana olevalle vaaralliselle parvo-virukselle (ripulitauti, joka voi johtaa koiran kuolemaan - varsinkin pennun).

Myös loisille koirien jätökset ovat mitä mainioin lisääntymisalusta ja me ihmiset emme aina voi täysin estää koiriamme haistelemasta niitä. Ja näin kiertokulku on valmis...

Jätöksien korjaaminen on vaivana mitätön ja lähinnä asenne kysymys !

YKSIN KOTONA

Totuta pentu olemaan yksin kotona. Aloita harjoittelu tilanteesta, jolloin pentu on ulkoilutettu, väsynyt ja kylläinen. Yksinoloharjoitukset aloitetaan lyhyestä poissaolohetkestä ja pidennetään vähitellen. Pennun ei tarvitse viettää aikaa yksin ollessaan koko huushollissa, vaan pennun voi jättää pienempään tilaan esim. aidattuun eteiseen yksinolon ajaksi. Pennun nukkumapedin tulee olla paikalla, johon se oppii rauhoittumaan kun muuta tekemistä ei ole. Koiralle voi jättää leluja tai luita, ettei aika käy pitkäksi.

Sano pennulle "hei hei" ja mene. Älä tee lähdöstäsi suurta numeroa (esim. surkuttelevalla äänellä tai pitkällä selostuksella lähtemisestäsi), niin se ei pidä yksin kotiin jäämistään mitenkään uhkaavana tai vaarallisena. Ole alussa poissa vain hetki ja pidennä aikaa vähitellen. Älä tee kotiin tulostakaan suurta numeroa - tervehdi vain pentua ja jatka kuten normaalisti. Yritä heti alusta asti selvittää koiralle, että hetken yksinolo kuuluu sen elämään. **KUITENKAAN KOIRAN EI OLE HYVÄ OLLA JATKUVASTI YKSIN!** Koira on laumaeläin ja kaipaa kovasti laumaansa - perhettään!

PENTU JA LAPSET

Pentu on perheenjäsen ja sellaisena sitä on kohdeltava. Pennun tultua uuteen kotiinsa, eivät lapset ainakaan alussa saa jäädä sen kanssa yksin ilman aikuisen opastavaa läsnäoloa. Tämä koskee myös lastenne kyläileviä ystäviä. Lapsille on opetettava, että pennun kanssa seurustellaan rauhallisesti ja maltillisesti, välttämällä nopeita liikkeitä, hyppimistä, huutamista ja turhaa reuhaamista. Pienet lapset eivät saa kantaa pentua sylissään sen arvaamattomien ja nopeiden liikkeiden vuoksi, puhumattakaan pennun terävistä hampaista. Pennun kanssa on paljon parempi leikkiä lattialla.

Aikuisella on aina vastuu koirastasi ja lapsestasi! On hyvä myös opettaa alusta lähtien lapset leikkimään koiran kanssa turvallisesti - koiraa ei saa "hyppyttää" lelujen avulla, se vain rasittaa turhaan koiran polviniveliä ja kyynärniveliä ja hypyn alastulovaiheessa koira voi satuttaa jalkansa. Vaarana on myös koiran tipahtaminen alas tullessaan kyljelleen tai selälleen kovalle alustalle.

OPETUS JA KOULUTUS

Se, tuleeko pennusta täysikasvuinen aggressiivinen, pelokas, haukkuva, hermostunut, rauhallinen vai iloinen, riippuu ennen kaikkea koiran kokemuksista. Mikään muu tuskin vaikuttaa koiran kehittymiseen niin suuresti kuin kokemukset, joita se saa elämänsä aikana. Milloinkaan muulloin koira ei ole niin vastaanottavainen kokemuksille kuin pentuiässä 6-16 viikkoisena. Se ei myöskään koskaan koko elämänsä aikana ole niin altis vaikutteille kuin pentuna. Sen aikaiset tapahtumat, sekä hyvät että huonot, voivat jättää jälkensä koiran koko loppuelämään. Määrätietoinen ja johdonmukainen kasvatus sekä rakastava suhde pennun ja perheen kesken luo parhaat edellytykset sille, että koirasta tulee tasapainoinen ja onnellinen.

Kun koiranpentu tulee taloon, kaikki on sille uutta, outoa ja ehkä hieman pelottavaakin. Se on erotettu turvallisesta sisaruslaumastaan, emostaan ja kasvattajastaan. Pennulle on nyt oltava erityisen ystävällinen, jotta se tuntisi olevansa turvassa uuden laumansa parissa. Pentu voi aluksi itkeskellä öisin – anna sille turvaa, mutta älä surkuttele, sillä se vain tukee sen tuntemaa kurjaa oloa ja itku jatkuu ja pitkittyy. Pennun on saatava kaikessa rauhassa (ilman turhaa hössötystä tai vieraiden paljoutta) tutustua uuteen kotiinsa. Sille pitää antaa omia leluja retuutettaviksi ja sille tulee näyttää sen oma ruoka- ja vesikuppi sekä pissa- ja petipaikka.

Pikkuinen pentu on iloinen, utelias ja luottavainen. Jotta pentu vielä isona koiranakin olisi yhtä luottavainen ja tervehermoinen, sen pitää ehdottomasti saada pentuna nukkua rauhassa ja paljon. Suurimman osan vuorokaudesta pentu viettää unten mailla eikä sitä saa mennä millään tavalla häiritsemään, vaikka sormet kuinka syyhyäisivät. Koira ei ole ihminen eikä siitä opettamallaakaan tule ihmistä. Se ei ymmärrä pitkiä puheita eikä selityksiä tai lepertelyjä. Koira ymmärtää sen sijaan äänensävyjen erot ja ystävällisen lempeän kohtelun.

Koiranpennun opetuksessa ja koulutuksessa tärkein asia on johdonmukaisuus. Se, mikä on sallittua, on aina sallittua ja vastaavasti kielletty on aina kiellettyä. Tätä sääntöä on noudatettava siitä lähtien kun pentu tulee kotiin. Jokaisen perheenjäsenen tulee sitoutua samoihin sääntöihin (pennulle sallitut ja kielletyt asiat) jottei pentu saa ristiriitaisia käskyjä eri perheenjäseniltä.

Valkoinenpaimenkoira isona koirana tarvitsee johdonmukaisen tapakasvatuksen pennusta lähtien ! Pennut ovat saaneet leikinomaista tapakasvatusta jo kasvattajan luona, minkä toivon jatkuvan. Pennun kynnet on voitava leikata, sitä on voitava tutkia, hoitaa, pestä jne. Sitä on suojattava liian voimakkailta kokemuksilta, sillä se on nyt niin vastaanottavainen oppimiselle, että se voi muuten kokea järkytyksiä. Se on huomattavasti herkempi kuin aikuinen koira ja muistaa melkein kaiken tapahtuneen.

Muista, ettet koskaan ota pentua mukaan katsomaan ilotulitusta, moottorikilpailuja, meluisia juhlia tai muita tapahtumia, jotka aiheuttavat voimakkaita aistivaikutelmia. Sellainen on pilannut monen pennun elämän. Pennun on saatava tutustua erilaisiin ympäristöihin turvallisesti, ensin kotiisi, myöhemmin ulkoilu-ympäristöön niin taajamissa kuin maaseudullakin.

RANKAISEMINEN

Käskyt ja kiellot ovat lyhyitä ja ytimekkäitä. Kun koiraa joudutaan kieltämään, sanotaan painokkaasti ”Ei”, ja pennun lopettaessa kielletyn toiminnan sitä **KEHUTAAN ILOISESTI**.

Älä käytä kieltäessäsi koiran kutsumanimeä, sillä sehän pitäisi yhdistää vain mukaviin asioihin – ettei koiran nimestä muodostu kieltosanaa! Mikäli rangaistusta tarvitaan, monesti koiran huomiotta jättäminen on paras tapa. KIITOS oikeassa tilanteessa on kaikista tehokkainta ja yleensä virheellinen toiminta jää pois kun oikeasta toiminnasta kiitetään ja väärästä toiminnasta koira jätetään huomioimatta. Koiraa ei saa koskaan lyödä, ja koska toinen koira ei lyö toista koiraa, se ei edes ymmärrä moista rangaistusta. Voimakastahtoista koiraa voi tarvittaessa myös ravistella niskasta tai nipistää korvasta. Isompaa pentua voi ”puhutella” poskista tai kaulanahasta kiinni pitäen.

KOIRANPENNUN SOSIAALISTAMINEN

Pentu on koko perheen kaveri ja vastuu sen hyvinvoinnista kuuluu jokaiselle, vaikka joku perheestä olisikin sen ”oma ihminen”. Jokaisen perheenjäsenen on opetettava oikea tapa käsitellä pentua. On ikävää, jos parhaan ystävän luottamus ihmiskosketukseen horjuu jo ensi viikkoina sylistä putoamisen tai hännästä vetämisen vuoksi. Ensimmäiset päivät uudessa ympäristössä ovat pennulle hämmentävää aikaa, ja ne tulisikin rauhoittaa tutustumiseen.

Ensimmäisten kuukausien aikana keskitytään pennun opetukselle ja sosiaalistamiselle.

Kun toimit tässä vaiheessa oikein, säästyt myöhemmiltä ongelmilta. Pikkupennun ei tarvitse vielä oppia tottelevaisuusliikkeitä, vaan oikeanlaista käyttäytymistä. Riippumatta siitä, aiotko viedä koirasi tottelevaisuuskilpailuihin vai et, on sinun kasvatettava siitä yhteiskuntakelpoinen ja sosiaalinen – muuten olet vaikeuksissa. Tämä sinun tulee aloittaa ensimmäisestä päivästä alkaen. Koiran sosiaalistaminen ei vaadi muuta kuin aikaa ja kärsivällisyyttä. (Ja sitähan sinulla on, kun olet kerran pikkukaveriin sitoutunut).

Tutustuta koira ihmisiin. Tämä koskee paitsi perheenjäseniä, myös kaikkia muita ihmisiä. Totuta se miehiin ja naisiin ja kiinnitä erityistä huomiota siihen, ettei se opi pelkäämään lapsia. Kun joku ihminen lähestyy pentua, opasta häntä tutustumiseen. Mikään ei ole pennun silmissä pelottavampi kuin toista metriä pitkä, irvistävä (= hymyilevä) ja kädet ojossa koiran eteen yhtäkkiä ilmestyvä ihminen. Pyydä siis muita lähestymään koiraa rauhallisesti, kämmenen sisäpuoli koiraan päin, ja kyykistymään alas koiran tasolle. Näin uusi kaveri tuntuu pennusta kivalta ja turvalliselta. Leikki voi alkaa....

Tutustuta koira perheen mahdollisiin muihin eläimiin.

Tähän on syytä varata aikaa, sillä on ikävää, jos joku perheen rakkaista lemmikeistä joudutaan myymään tai antamaan pois sen takia, että karvaturrien kesken syntyy kahnauksia. Valvo itse näitä tutustumisia. Uskon, että koiran ja toisen lemmikin toisiinsa sopeuttaminen ei ole ylivoimaisen vaikea tehtävä.

Tutustuta koira ympäristöön.

Toisin sanoen totuta se autoihin, pyöriin ja mopoihin. Opeta sille alusta alkaen ettei kaiken liikkuvan perässä ole tarkoitus juosta. Vie koirasi katsomaan lehmiä ja hevosia. Tutustuta se lastenvaunuihin ja erilaisiin portteihin. Totuta se myös ääniin, sillä jokaista pientäkin rasahdusta säikkyvä koira on hankala lenkkikaveri. Käy pennun kanssa kaupunkikävelyllä katsomassa ihmisiä ja autoja. Jos asut maalla ja viet koirasi ensikertaa kaupunkiin sen ollessa kaksivuotias, voit olla varma, ettet tule nauttimaan näyteikkunoiden katsomisesta.

Totuta koira jo nuorena liikenteessä liikkumiseen.

Totuta pentu heti autoajeluun ja autossa omalle paikalle häkkiin tai takapenkille turvavöihin. Myös opetusjulkisessa liikenteessä matkustelu pitää aloittaa heti nuorena. Myös julkiset kulkuneuvot on opetettava pennulle, jotta niillä voi luottavaisesti liikkua.

Huolehdi siitä, että koirasi saa tutustua muiden koirien kanssa.

Hyvä on lähteä heti 8 viikkoisesta koirakoulujen järjestämälle pentuleikkikouluun, jossa pennut keskenään voivat leikkiä ohjatusti. Siellä pentu oppii eri rotuisiin pentuihin ja samalla omistajan kanssa yhteistyö alkaa. Koirakoulut järjestävät myös peruskoulutusta koirille, jossa opetellaan yhteistyötä omistajan kanssa sekä seuraamista ja muiden koirien kohtaamista.

Kun aloitat yhteisen taipaleen koirasi kanssa noudattaen edellä olleita ohjeita ja lisäksi luet riittävästi alan kirjallisuutta, on sinulla hyvä pohja varsinaista koulutusta ajatellen. Muista kuitenkin antaa pennulle riittävästi aikaa lepoon, sillä ihmisen kanssa elämään totuttaminen vaatii voimia.

TOTTELEVAISUUS

Koiran tärkein perustottelevaisuus on LUOKSETULO. Pennut ovat opetelleet sitä jo kasvattajan luona ja sitä on myös sinun vahvistettava jatkuvasti. Muista aina kiittää koira ystävällisesti kun se tulee luoksesi. Näin se oppii tulemaan luoksesi mielellään (luokse tulemisen pitää olla aina positiivinen kokemus!). Pyydä aina koira tulemaan luokse, kun kytket sen remmiin tai vapautat sen. Luoksetulon on oltava ehdoton koska se on myös koiran henkivakuutus vapaana ollessaan. Varo kuitenkin ottamasta sitä kiinni joka kerta sen tullessa kutsusta luoksesi. Seurauksena tästä voi olla, ettei koira enää anna kytkeä itseään. Älä koskaan toru pentua tai aikuista koira sen tullessa luoksesi, vaikka olisit mielestäsi joutunut odottamaan liian kauan tai jos se on ollut karkuteillä ja palaa itse luoksesi. Seuraavalla kerralla joudut odottamaan vielä kauemmin. Kehu sitä silti, vaikkeet makupalaa antaisikaan. Älä myöskään juokse pennun perässä, koska se saattaa mieltää sen hauskaksi leikiksi eikä anna itseään kiinni.

Talutinta tarvitset koiran turvallisuuden vuoksi. Remmillä ei koskaan rangaista koira millään tavoin, vaan sen tulisi olla kahden ystävän välinen yhteistyöväline. Älä anna pennun vetää remmissä. Jos se saa kiskoa, se vetää aina ja poisopettaminen isolle koiralle on kovan työn

takana. Kuristuskaulapantaa et koskaan tarvitse!! Koira on paras opettaa niin, että sitä voi pitää mahdollisimman paljon vapaana (sallituilla alueilla!) ja taluttaa kunnon nahkataluttimessa.

Pahinta, mitä koiran kohtaamistilanteessa voit tehdä, on suojata/nostaa pentu syliin kun vastaanne kävelee toinen koira. Näin koira aistii virheellisesti tästä ihmisen ylisuojelusta, että tilanteessa on jotain pelottavaa ja saat kantaa sitä sylissäsi vastaisuudessakin ja koirastasi kehittyä helposti ”pelkoräksyttäjäksi”. Älä pelkää lenkkeiltäessä viedä koiraasi muiden koirien lähelle, sillä useimmat aikuiset koirat pitävät pennuista ja osaavat varoa niitä.

Opetta pentua leikin varjolla istumaan, seisomaan, tulemaan luokse, menemään maahan, etsimään, jne.

Vilkaan pennun kanssa kannattaa tehdä rauhoittumisharjoituksia ihan alusta asti. Helpointa on huomioida rauhallisella kehulla ja vaikka silitykselläkin pentua silloin, kun se jo on rauhallinen. Siihen tunne- ja olotilaan voi myös liittää mukaan kehujen väliin vihjesanaa (esim. hidas "rauha"), jolloin koira pikkuhiljaa oppii yhdistämään sanan rauhalliseen oloon.

Koiralle voi myös opettaa kyljellämakuun herkkujen avulla houkutellen, ja pikkuhiljaa yhdistää siihen vihjesanaa, rauhallista silittämistä ja rauhallista kehua. Harjoituksessa on tärkeä huomioida koiran tunnetila. Eli vaikka koira ensin vähän innostuisikin nameista, pyri jatkamaan harjoitusta ja vähentämään nameja niin kauan, että koira oikeasti rauhoittuu ja rentoutuu tilanteeseen.

Usein koira saa rauhoitettua myös hieromalla. Vaikka et osaisikaan koirahierontaa voit aina tehdä sivelyitä. Toisin sanoen istahdat lattialle, otat koiran kaveriksi ja silität koira pitkin vedoin, mielellään niin että koira on kyljellään. Hieronta vapauttaa koirassa endorfiineja ja laskee stressitasoa. Voit myös ajatella itseäsi, koiran silittäminen kun laskee ihmisen verenpainetta ja stressitasoa.

Ennen kaikkea pentu tarvitsee kunnollisen kotikasvatuksen, joka sisältää kieltojakin, mutta enemmän kiitosta ja päättäväisyyttä sekä selvät rajat.

HAUKKUMINEN

Turha haukkuminen tulisi olla sisällä ja ulkona kiellettyä heti pienestä pitäen. Älä kuitenkaan yritä koiran haukkuessa huutaa sen kanssa kilpaa, vaan paheksu tyynesti toruen sen käytöstä. Kehu pentua sen ollessa hiljaa. Jotkut yksilöt haukkuvat toisia enemmän, ja haukkuminen voi kehittyä tavaksi, josta on työlästä päästä eroon. Usein haukkuminen johtuu pentuajan opettamisesta tai opettamatta jättämisestä. Haukkuminen saattaa olla myös keino huomion herättämiseksi. Vaikka tarkoituksenasasi olisi vain hiljentää koira, saa se huomiosi kiinnitettyä itseensä ja eräänlaisen palkinnon. Älä siis kiinnitä koiraan mitään huomiota sen haukkuessa vaan anna sen mekastaa yksinään. Loppujen lopuksi se antaa periksi. Sama neuvo pätee pennun jäädessä yksin. Älä missään nimessä ryntää heti sisälle sen vinkuessa tai haukkuessa. Odota ensin, että pentu hiljenee tai muuten se oppii, että aiheuttamalla riittävästi melua, se saa sinut palaamaan.

KÄSITTELY JA MUUT HOITOTOIMENPITEET

Opeta pentu ihmisten käsittelyyn pienestä pitäen ja vahvista sitä koiran koko iän. Koskettele pennun päätä, korvia, suuta, hampaita, selkää, jalkoja ja takapäätä ja palleja. Pyydä muita ihmisiä (sekä miehiä, että naisia) tekemään kosketustuttavuutta pennun kanssa sinun opastuksellasi. Hyvin pienellä vaivalla kasvatat koiran, joka pitää koskettelua miellyttävänä. Esimerkiksi eläinlääkärikäynnit sujuvat paremmin, kun koira ei pelkää ihmiskättä ja varsinkin näyttelyihin aikovien on syytä kiinnittää tähän erityistä huomiota.

Tartu pentuun päättävällä tukevalla otteella ja juttele sille rauhoittavalla äänellä. Kehu sitä kun se mukautuu toimenpiteeseen. Ole itse rauhallinen, niin pentukin alkaa luottaa sinuun ja sopeutuu kaikenlaiseen käsittelyyn. Uroksilla peräpään ja pallien tunnustelu kuuluu myös toimenpiteisiin.

Opetä pentua olemaan paikallaan liukumattomalla alustalla, aluksi kahden sekunnin ajan tukien sitä samalla leuan alta ja pyllyn alta pitämällä. Kun pentu on hetken paikallaan, kehu sitä ja anna vaikka makupala. Pikkuhiljaa paikallaan oloaika pidennetään pennun kärsivällisyyden kasvaessa.

Ei kukaan toivoisi käsittelyyn rimpuilevaa koira.

HAMPAAT

Valkoisenpaimenkoiran hampaat vaihtuvat pennun ollessa 3–5,5 kk ikäinen. Vaihtuvia maitohampaita kannattaa seuralla ja antaa pennun pureskella rustoja ja leikkiä repimisleikkejä, jotta vanhat hampaat putoavat pois. Usein pentu kuitenkin syö pudonneet hampaansa. Kulmahampaiden vaihtumista on hyvä seurata. Ne voivat kasvaa suureksikin ennen kuin syrjäyttävät vanhat kulmurit. Hampaiden vaihtuessa ikenet kutiavat ja hampaat voivat helposti eksyä huonekaluihin. Nyt onkin tärkeää, että pennulla on paljon jyrättävää omasta takaa puruluuta.

Koiran hampaiden tarkastaminen aika ajoin on välttämätöntä ja koira on syytä totuttaa siihen, että sen suuta ja hampaita tutkitaan. Hampaiden katsominen ja näyttäminen on myös koiranäyttelyyn olennaisesti liittyvä tapahtuma.

Harrastuskoirilla hampaat ovat usein kovemmalla käytöllä kuin kotikoirilla. Hammasmurtumia kuin myös tylppiä traumoja voi syntyä muun muassa koiran osuessa hyppyesteisiin, kolauttaessa hampaat liian kovaa noutokapulaan tai vahingossa noutokapulan vieressä olevaan kiveen. Epäonnistuneiden noutojen seurauksena murtuneita etuhampaita näkeekin silloin tällöin. Ongelmia myös aiheuttavat puruvälineiden likaantuminen, erityisesti hiekasta, mikä helposti johtaa hampaiden liialliseen kulumiseen.

Koirien leikkiessä ja painiessa keskenään poista aina koiraltasi kaulapanta hammasvaurioiden ehkäisemiseksi. Pentuna koirat ovat kovin alttiita maitokulmahampaiden murtumille saalisleikkien seurauksena.

Kaikkien koirien hampaista tulee pitää hyvää huolta, mutta harrastuskoirilla hampaiden huono kunto vaikuttaa koiran elämänlaadun lisäksi myös sen suorituskykyyn. Koira ei yleensä ilmennä hammasongelmaansa juuri millään tavalla, joten hampaiden kunto tulee tarkastaa aina normaalien hoitotoimenpiteiden yhteydessä, turkin hoito, kynsien leikkaus, korvien tarkastus.

KARVAPEITE JA SEN HOITO

Totuta pentu harjaamiseen ja käsittelyyn pienestä pitäen.

Valkoinenpaimenkoiralla on kaksinkertainen turkki; suora ja pysty päälliskarva ja lyhyt, tiheä puuvillamainen alusvilla. Pitkäkarvainen turkki muodostaa harjaamattomana takkulaattoja erityisesti korvien taakse, takaraajoihin ja häntään. Pentu harjataan joka toinen päivä muutaman minuutin ajan ja tarkoituksena on lähinnä totuttaa se hoitoihin ja käsittelyyn. Samalla voit seisottaa sitä ja katsoa siinä samalla sen korviin, tarkista silmät ja hampaan sekä uroksilla tunnustele pallit. Tunnustele sitä kaikkialta. Muista kehua koko ajan sen käyttäytyessä hyvin. Älä koskaan toru, pelottele tai voittele pentua. Senhän tulisi oppia seisomaan luottavaisesti ja rauhallisesti vaikkapa näyttelyssä tai eläinlääkärissä käyntiä ajatellen. Karvanlähdön aikaan koira on parasta harjata useammin. Ennen näyttelyä koira tulee myös harjata perusteellisesti. Harjaus auttaa pitämään turkin puhtaana ja kiiltävänä sekä hieroo koiran ihoa. Satunnainen vesipesu ei haittaa koira. Jos koira on kovin likainen se voidaan pestä koirashampoolla. Ihmisten shampoot eivät välttämättä sovellu koiran turkille sillä ihmisellä ja koiralla on erilainen ihon pH-arvo. Muista aina suihkuttaa pelkällä vedellä rapaiset tassut ja mahanalunen puhtaaksi ja kuivata huolellisesti.

Turkinhoitovälineiksi tarvitset harvan, metallipiikkisen kamman sekä karstan, jollaiset sinulle on pentua haettaessa näytetty. Karvanlähdeaikaan karsta irrottaa hyvin irtonaisen karvan sekä pohjavillan ja sitä voi käyttää myös mahdollisten takkujen aukaisemiseen.

Olen näyttänyt nämä toimenpiteet pentua haettaessa ja tietenkin voit aina kysyä minulta lisäohjeita ja neuvoja. Totuta pentu harjaamiseen ja käsittelyyn pienestä pitäen.

KYNNET

Pennun kynnet on leikattu kerran viikossa jo 2-viikkoisesta ja sitä on hyvä tehdä kerran viikossa, jotta pentu tottuu siihen. Aikuisena, kun koiralla on enemmän painoa ja kynnet kuluvat enemmän, kynnet voidaan leikata kerran kuukaudessa. Kynsien leikkaaminen sujuu parhaiten kun pentu on väsynyt. Muista kehua ja rauhoitella pentua toimenpiteen aikana. Kynsien leikkaamisessa on syytä olla tarkkana, ettei leikkaa verisuoneen. Jos näin tapahtuu, älä hätäänny, vaan jatka kuin mitään ei olisi tapahtunut. Tällöin pentu ei kiinnitä vahinkoon huomiota eikä rupea pelkäämään toimenpidettä. Verenvuoto tyrehtyy pian kynnestä.

KORVAT

Koiralle saattaa korvakäytävään muodostua korvatulehdus. Korvaan kertyy pahanhajuista tummaa eritettä ja korvakäytävä punoittaa. Koira raapii tai ravistelee korviaan ja saattaa jopa kulkea pää kallellaan kipeän korvan puolelle. Varo työntämästä töhnää vain syvemmälle korvakäytävään.

Korvien säännöllinen tarkistus paljastaa alkavan tulehduksen, joka on viisainta antaa eläinlääkärin hoitaa. Terveitten korvien puhdistukseen on saatavilla reseptivapaita korvienpuhdistusaineita. Muista pesun jälkeen kuivata korvat hyvin.

Verikorva on suhteellisen yleinen koirien koirilla. Se aiheutuu korvalehden sisäisestä verenvuodosta ihon ja ruston välissä. Verikorva aiheuttaa sen, että korvalehti täyttyy osittain tai kokonaan verellä.

Usein koko korvaledestä tulee muutaman sentin paksuinen. Tunnustelemalla korvalehteä huomaat, että se sisältää nestettä. Pystykorvaisen koiran korva alkaa usein lerpattaa veren takia. Verikorva kehittyy usein nopeasti päivän tai parin aikana. Verikorvaa ei voi ennaltaehkäistä, eikä se ole koiralle vaarallinen. Koiraa ei siis tarvitse viedä päivystävälle eläinlääkärille saman tien, mutta eläinlääkärin kannattaa ottaa yhteyttä.

SILMÄT

Pennun silmät tarkastetaan päivittäin. Silmät eivät saisi vuotaa koko ajan, varsinkaan paksua keltaista tai vihertävää rähmää eivätkä silmän valkuaiset saa punoittaa. Silmätulehdus vaatii aina eläinlääkärin hoitoa ja siihen tarkoitettua lääkettä. Kotona on hyvä olla aina koirille tarkoitettua silmävettä, jolla ohjeiden mukaan hoidetaan koiran silmiä tarpeen vaatiessa. Normaalin harmahtavan silmäeritteen voi pyyhkäistä pois veteen kostutetulla pumpulilla. Muista aina, että kumpikin silmä puhdistetaan omalla pumpulilla, ettei esim. orastava silmätulehdus siirry toiseenkin silmään! Jos koira hankaa silmiään tai jopa siristelee niitä tai pitää silmää kiinni, on koira pian eläinlääkärin.

TERVEYS

Valkoisellapaimenkoiralla on ilmennyt kaikkia kantarodussa saksanpaimenkoirassa yleisesti ilmeneviä sairauksia.

Koiralle on hyvä olla valmiina oma ensiapupakkaus, joka sisältää siteitä, idealside, joustoside, punkkipihdit, pinsetit, kyypakkaus, sidetaitoksia, kumihanskoja, desifiointiainetta, haavapulveria, antibiootti salvaa, kipulääkettä.

OKSENTELU JA RIPULI

Pentu voi sairastua näihin tauteihin joko virustartunnan tai ruuan välityksellä. PENNULLE RIPULI VOI OLLA HENGENVAARALLINEN TILA! Pennun ollessa apea ja ruoka- sekä juomahaluton, on syytä ottaa välittömästi yhteys eläinlääkärin. Ylenpalttinen oksentelukin on vakava asia, satunnaista pulauttelua syystä tai toisesta saa esiintyä, mutta koiran oksentaessa jatkuvasti, ollessa ripulilla tai ulostamatta vuorokautteen, voi kyseessä olla suolistotukos. Tilanne on vakava, mutta eläinlääkärin hoidettavissa. Hoida ripuli aina huolella ja yritä ottaa selville taudin syy. Pidä huoli, että koira juo ja saa tarpeeksi nestettä! Usein toistuva ripuli/oksentelu vaatii aina eläinlääkärin tutkimuksen. Tarkempia hoito-ohjeita saat eläinlääkäriltäsi.

Pennulla on usein matkapahoinvointia, jota voi ehkäistä totuttamalla pentua autoiluun vähitellen. Myös matkapahoinvointilääkitystä on hyvä käyttää. Muista, että ennen automatkaa pentua ei saisi syöttää. Yleensä matkapahoinvointi jää pois kun koiralle tulee ikää lisää. Muista rohkaista pentua autoiluun, ettei siitä jää sille kammoa pahoinvointien seurauksena.

Myös heinän, keppien tms. syöminen tai pitkään tyhjällä mahalla oleminen (ilmenee usein aamulla) voivat aiheuttaa oksentelua.

KUTINA

Koiran raapiessa itseään usein, syy voi löytyä korvatulehduksesta, ulko- tai sisäloisista, erilaisista ihottumista tai anaalirauhasen tulehduksesta. Myös psyykkiset häiriöt saattavat aiheuttaa rapsuttelua esim. tekemisen puute. Mikäli syytä ei löydy, ota yhteyttä eläinlääkäriin. Normaalistikin koira rapsuttelee itseään silloin tällöin (vrt. ihminen), epänormaalin raapimisen kyllä erottaa.

IHOTTUMA

Jos koiralla on pitkäkö karva ja se kastuttuaan kuivaa hitaasti, niin märkä turkki voi hauduttaa ihoa ja näin aiheuttaa ihoon märkivän sekä varsin kutisevan ja kivuliaan ihottuman tai ns. ”hot spotin”. Toiset yksilöt reagoivat kosteuteen herkemmin kuin toiset. Eli aina kun koirakastuu ulkoiltaessa, on se kuivattava huolellisesti. Jos koirallesi on kehittynyt jo ”hot spot”, voidaan sitä paikallisesti hoitaa antibioottivoiteella, jota saa eläinlääkäriltä. Paha ihottuma vaatii aina eläinlääkärillä käynnin, jolloin myös sen syy on selvitettävä.

Kosteilla keleillä tassut tulisi kuivata huolellisesti. Maantiesuola tulee aina suihkuttaa pois niin tassuista kuin vatsanalusestakin, samaten öljyt. Öljyn saa parhaiten irti nestemäisellä mäntysuovalla.

Koiran normaalilämpö on noin 38,5 C, ja se mitataan koiran peräsuolesta. Pennulla, joka on riehunut, lämpö voi hetkellisesti nousta 39 C:een, mutta jatkuva kuume ja väsyneisyys ei ole normaalia.

ALLERGIAT JA AUTOIMMUUNISAIRAUDET

Autoimmuuniperäisissä sairauksissa koiran elimistö muodostaa vasta-aineita omia kudoksiaan vastaan. Tyypillisin immuunijärjestelmän sairaus valkoisellapaimenkoiralla on tämän hetkisen tiedon mukaan eriasteinen allerginen oireilu. Allergia voi pahimmillaan rajoittaa voimakkaasti koiran elämää, esimerkiksi atooppisen, tulehduksia aiheuttavan ihottuman takia. Toisaalta esimerkiksi lievä ruoka-aineallergia ei välttämättä vaikuta koiran elämään millään tavoin kun kyseinen ruoka-aine jätetään pois.

Allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen, vaikka sen oireet pysyisivätkin lievinä hoidon avulla. Ympäristötekijät ja lukuisat perinnölliset tekijät voivat saada autoimmuunisairauden puhkeamaan. On elintärkeää, että kasvattajat ottavat selvää koirien perinnöllisistä autoimmuunisairauksista, siitä kuinka ne diagnosoidaan ja miten ne periytyvät.

Autoimmuunisairaus ei puhkea itsestään, jonkin täytyy laukaista taudin eteneminen. Syynä voi olla jonkinlainen stressitekijä – toinen sairaus, loukkaantuminen, yllirasittuminen, altistuminen, henkinen stressi, myrkytys, tai jokin niin pieni asia, että sitä ei koskaan saada selville.

Vuonna 2016 tehdyssä terveys- ja luonne kyselyssä (203 vastausta) vastanneista 32% kertoi koiransa oireilevan allergiatyyppisesti; kutisemalla, rapsuttamalla, korvaoireilla, silmäoireilla,

iho-oireilla, ripulilla tms. Avoimuutta allergiatyyppisestä oireilusta tarvitaan lisää rodun pariin. (JTO 2019–2022)

ANAALIRAUHASET

Jos koirasi hieroo takapuoltaan maahan ja vetää sitä pitkin lattiaa tai köyristää syyttä selkäänsä, syy löytyy useimmiten juuri anaalirauhasta. Anaalirauhasten vaivatessa koira voi myös olla epätavallisen levoton. Koiran peräaukon molemmin puolin ihon alla on kaksi pientä pussia, anaalirauhasta. Ne keräävät ulostuksen yhteydessä nestettä, jonka pitäisi itsestään tyhjentyä ulostuksen mukana. Aina ei näin kuitenkaan tapahdu, vaan anaalirauhaset pitää tyhjennytää eläinlääkärillä tai tehdä se itse. Ota käteesi esim. vessapaperia ja pistä sormet hännän alle molemmille puolille peräaukkoa ja tunnustele ihon alla olevia anaalirauhasia. Täynnä olevat anaalirauhaspussit tuntuvat isoilta ja ne on tyhjennettävä varovasti alhaalta ylös ja ulospäin puristamalla. Tee tyhjennys kylpyhuoneessa (esim. pesun yhteydessä), sillä anaalineneste haisee todella pahalle ja voi purkautua voimalla, sotkien paikat. Mikäli neste on vaaleaa ja riisimäistä, ovat rauhaset tulehtuneet ja eläinlääkärin apu on välttämätöntä. Tulehtuneet rauhaset saattavat etsiä itse virheellisen tien ulos ja puhkaista peräaukon viereisen ihon auki. Se on todella kivuliasta koiralle.

KYYPAKKAUS LEMMIKIN ENSIAVUSSA

Kyytablettia käytetään ensiavuksi kyykäärmeen pureman sekä mehiläisen ja ampiaisen piston ensiapuun. Kyytabletissa on kortisonia, joten se käy myös ensiavuksi auringonpistokseen ja äkillisiin allergisiin reaktioihin, ampiaisen pistoihin. Kyypakkauksen sisältämällä kortisonilla EI OLE juurikaan vaikutusta kyynpureman aiheuttaman myrkytystilan hoidossa. Kyyn purema aiheuttaa kudoksissa ja elimissä vakavia vaurioita. Pureman aiheuttama myrkytys on vakava jos koira alkaa olla velto ja uninen ja silloin koira on kiireesti toimitettava eläinlääkäriin.

ROKOTUKSET

Pentujen emä on asianmukaisesti rokotettu, joten pennuilla katsotaan olevan hyvä suoja 12–viikkoiseksi asti penikkatautia, tarttuvaa maksatulehdusta, parvovirusta ja raivotautia vastaan. Pentu viedään rokotuksiin seuraavasti : 12–viikkoisena penikkatauti-, tarttuva maksatulehdus- ja parvorokote eli ns. kolmoisrokote 16–viikkoisena kolmoisrokotteen tehoste ja raivotautirokote 1–vuotiaana kolmoisrokote ja raivotautirokote. Tämän jälkeen koira rokotetaan 2–3 vuoden välein parvoa, tarttuvaa maksatulehdusta, penikkatautia ja rabiasta (raivotauti) vastaan. Rokotusmääräykset ja -käytäntö saattavat muuttua, joten pysy ajan tasalla neuvottelemalla eläinlääkärisi tai kasvattajan kanssa.

Menessänne rokotukseen tilaamallanne ajalla, muista ottaa mukaan rokotusten merkitsemistä varten rekisterikirja ja rokotuspassi, jonka saa eläinlääkäriltä pyydettäessä ensimmäisen käynnin yhteydessä. Pentu saattaa olla rokotuksen jälkeen väsynyt ja ehkä ruokahalutonkin.

Rokotuskohtaan eli niskaan tai reiteen saattaa nousta peukalonpään kokoinen patti, joka häviää pikkuhiljaa seuraavaan rokotuskertaan mennessä.

HARVINAISEMPIA SAIRAUKSIA

Mahalaukun kiertymä on kiireellistä hoitoa vaativa sairaus, hoitamatta johtaa koiran kuolemaan. Oireina mahan voimakas turpoaminen (toispuoleisesti) kaasujen muodostumisen johdosta sekä hengitysvaikeudet.

Haiman vajaatoimiminnalla (haimavika) on todettu perinnöllistä taustaa valkoisella-paimenkoiralla. Sairas koira on hyvin nälkäinen, mutta se vain laihtuu, koska ei pysty käyttämään ravinnon rasvoja hyväkseen. Koira ulostaa runsaasti rasvapitoista ja pahanhajuista ulostetta. Hoito on elinikäinen lääkitys.

Epilepsiaa oirehtivia valkkareita esiintyy jonkin verran. Taudilla voi olla perinnöllistä taustaa tai kohtausten syynä voi olla mm. synnytysvaurio, lääkeyliherkkyys MDR1-kantajilla, ruokavalio.

Kasvaimet voivat olla vaarattomia rasva- tai nestepatteja, jotka ovatkin melko yleisiä yleensä vanhemmalla koiralla. Kasvaimet voivat olla myös pahanlaatuisia ja kuolemaan johtavia. Leikkaamattomalle nartulle voi vanhemmiten tulla nisäkasvaimia, jotka yleensä ovat hyvänlaatuisia. Syöpä on valitettavasti kuitenkin monen vanhan koiran kuolinsyy.

Sydänviat Koiralla voi olla jokin lievä tai vakava sydämen synnynnäinen rakenne- tai toimintavika. Vanhemmiten koira voi sairastua sydämen vajaatoimintaan.

LOISET

Sisäloiset eivät kohtuullisessa määrin koiraa haittaa. Normaalille terveelle aikuiselle suolinkainen ei suurikaan terveyshaitta silti ole. Vaikka lapamatoa pelätäänkin, niin ei siitä suurtakaan haittaa ole. Madoilla katsotaan olevan myös määrättyjä etuja. Ne aiheuttavat lievän infektion, johon koiraeläinten elimistö on evoluution myötä sopeutunut. Voitaisiin jopa sanoa, että madot eivät olekaan puhtaita parasitteja, vaan niillä on monimutkainen symbioosi isäntäeläimen kanssa. Tämä puoltaa hieman harvempaa madotusväliä terveillä aikuisilla, joiden emät sukupuussa ainakin muutaman sukupolven matkalla on madotettu asianmukaisesti.

Ongelmia tulee siinä vaiheessa, kun eläin on ns. matoja täynnä. Silloin suolisto on niin täynnä matoja, että sillä alkaa olla merkitystä määrättyjen suojaravintoaineiden imeytymisessä. Mutta se aiheuttaa pidemmällä aikavälillä B12-vitamiinin puutteen sekä anemiaa. Pahan suolinkaistartunnan yleisin oire on matta turkki. *Pennut ovat kasvattajalla saaneet sisäloishäädön 3- ja 7-viikoina. Seuraava madotus tehdään tarpeen vaatiessa ulostenäytteen perusteella.*

Ahkeria madotuksia syytetään aika ajoin koirien lisääntyneistä allergioista tästä syystä. Nykyään pidetään todistettuna, että varsinkin lapsuusajan infektiot suojaavat allergioilta ja yliherkkyyksiltä, mukaan lukien matotartunnat. Tätä ei kuitenkaan saa pitää perusteluna madotuksen hylkäämiselle, sillä liika on aina liikaa.

Ulkoloiset (täit, kirput, punkit, kapi) aiheuttavat yleensä kutinaa. Niistä pääsee eroon loisshampoolla tai eläinlääkärin antamalla pistoksella. Silti koti on pestävä loisshampoolla.

Punkit eli puutiaiset kiinnittyvät ihoon ja kasvavat moninkertaisiksi verta imemällä. Ne voivat purrestaan ja verta imiessään levittää monenlaisia sairauksia, joten puutiainen pitäisi poistaa mahdollisimman pian punkkipihdeillä. Punkkien ehkäisyyn on olemassa myös lääkkeitä, jotka eivät aina estä punkin kiinnittymistä eikä näin tautien levitystä. Lisäksi lääkeyliherkkyys MDRI-kantajille lääkkeet voivat aiheuttaa vakaviakin oireita.

Valkosipulin syöttäminen ehkäisee myös jokin verran punkkeja.

Punkkikarkoite koirille:

1 l vettä

1 kokonainen valkosipuli

reilusti rosmariinia ja timjama

Keitä ja anna hautua. Siivilöi ja lisää loraus valkoviinietikka ja sitruunamehua.

Suihkuta koiran turkkiin aamuisin ja uinnin jälkeen.

LUUSTON JA NIVELTEN ONGELMAT

Panostiitti eli luutulehdus voi olla kasvavilla koirilla ongelma. Se aiheuttaa ontumista, joka voi siirtyä jalasta toiseen. Vaiva paranee ajan kanssa itsestään vuoden, kahden ikään mennessä. Vaivan syytä ei varmasti tiedetä eikä hoitoakaan ole. Tietenkään ontuvaa koiraa ei saa liiaksi rasittaa ja liikunnan on oltava kohtuullista. Samalla tärkeää on huomioida ettei koiran paino pääse nousemaan.

Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö – Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelriikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Ympäristötekijöillä on suuri vaikutus kasvuhäiriön ilmiäsuun. Laadukas ravinto ja sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Ylipaino pahentaa sekä liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Vaikka toivoisit pennustasi juoksukaveria, malta vielä hetki: on hyvä muistaa, että liiallinen ja liian raskas lenkkeily on kasvavalle koirataimelle haitallista. Liikkumisen tulisi tapahtua pennun ehdoilla: sen annetaan pysähdellä, istua ja katsella rauhassa maailman menoa. Pentua ei tulisi pakottaa liikkumaan, mutta jos ipana haluaa mennä reippaasti,

anna sen tehdä niin. Juoksuharrastus koiran kanssa kannattaa aloittaa vasta kun koira on saavuttanut aikuisen mittasuhteet, n. 1,5 vuotiaana ja silloinkin maltillisesti, koiran jaksamisen ehdoilla. Liian raju treeni ei kohota kuntoa, vaan aiheuttaa pahimmillaan lihassärkyjä ja muita kiputiloja - niin koiralle kuin omistajallekin.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt – Kyynärniveldysplasia

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Optimaalisella ruokinnalla voidaan mahdollisesti estää kasvuhäiriön kehittyminen yksilöllä, jolla on siihen perinnöllinen taipumus.

Selkäsairaudet

Selkäsairauksia on monia erilaisia. Pahimmillaan sairaus voi invalisoida koiran täysin. Osa sairauksista voi olla synnynnäisiä. Selkäsairauksia voidaan ennaltaehkäistä huolehtimalla koiran monipuolisesta liikunnasta, pitämällä lihaksisto kunnossa sekä pitämällä koira hoikkana. Ennen rasittavaa suoritusta tärkeää on tehdä koiralle huolellinen lämmittely.

Luppakorvaisuus

Valkoinenpaimenkoiralla on perimässään luppakorvaisuutta, joka on aika yleistä, varsinkin jos korvat on isot. Koirasihan on vain persoonallisen näköinen korvineen, luonne ja käyttöominaisuudet on kuitenkin tärkeimmät, ulkonäkö on vain sivuseikka. Nauti ystäväsi seurasta ja uskollisuudesta, sillä valkkaria parempaa koira ei olekaan, luppakorvilla tai pystyillä. Pennulla hampaiden vaihtumisessa 3–5 kk iässä korvat voivat lurpahtaa. Korvat nousevat pystyyn 8 kuukauden ikään mennessä. Korvien teippaaminen auttaa nostamaan korvat pystyyn. Luppakorvaisuus on samanlainen perimä on siis kuin pitkäkarvaisuus.

Kivesvika

Kivesvikaisen uroksen toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin. Piilokives voi sijaita vatsaontelossa tai nivuskanavassa, ja se joudutaan usein poistamaan syöpävaaran vuoksi. Piilokiveksistä koira ei Kennelliiton säännösten mukaisesti saa käyttää siitokseen. Kasvattaja palauttaa kivesvikaisesta urospennusta pallirahan, kun koira on täyttänyt vuoden ja vika on todettu (eläinlääkärin todistus esim. yksivuotisrokotuksen yhteydessä).

Napatyrä

Napatyräisen koiran vatsapeitteissä on reikä, jonka kautta vatsapaitaa ja/tai suolta työntyy vatsaontelosta nahan alle. Napatyrä on periytyvä vika, ja kasvattaja on velvollinen Kennelliiton

säännösten mukaisesti korvaamaan mahdollisesta lääkärin tarkastamassa napatyräleikkauksesta aiheutuneet kustannukset.

Silmäsairaudet

Valkoinenpaimenkoiralla esiintyy jonkin verran perinnöllisiä silmäsairauksia. Niitä pyritään välttämään Pevisan ja jalostussuosituksen silmätarkastuksilla. Useat koirista sairastuvat kuitenkin vasta vanhempana, joten ovat voineet siirtää geeninsä jo uusille sukupolville. Useaan silmäsairauteen on olemassa jo geenitesti, jolla voidaan mitata onko jalostukseen käytettävä koira ko. sairauksen kantaja.

Silmäsairauksia ovat mm:

PRA – verkkokalvon asteittainen surkastuma on kaikista ikävin ja hankalin perinnöllinen silmäsairaus.

RD – verkkokalvon vajaakehitys on synnynnäinen, ei etenevä silmän kehityshäiriö, joka jaetaan kolmeen luokkaan. Lievin muoto multifokaali RD eli mRD tarkoittaa poimua tai poimuja verkkokalvolla. Pennulla nähtävät poimut voivat kehityksen edistyessä hävitä. Tämä RD:n muoto on muuttumaton eikä vaikuta koiran näkökykyyn. Voidaan käyttää jalostukseen terveen puolison kanssa.

Geograafisessa eli gRD muodossa poimut ovat laajempia ja verkkokalvo on ohentunut. Tämä RD:n muoto voi mahdollisesti vaikuttaa koiran näkökykyyn. Vakavin muoto on totaali eli tRD, jossa verkkokalvo on täysin irti ja nämä koirat ovat usein syntymästä saakka sokeita.

RD:n periytyvyydestä ei ole tietoa.

CEA – collieiden silmän kehityshäiriö on levinnyt hyvin laajalle osaa Suomen collie- ja shelttikantoja mutta sitä esiintyy myös muilla roduilla. Sairaudessa on kolme eri vaikeusastetta ja vain vakavin häiriö albaatio eli verkkokalvon irtauma aiheuttaa sokeuden ko. silmään. CH ja coloboma eivät aiheuta koiralle mitään oireita, vaan sen näkökyky on normaalin rajoissa. Tämä onkin se syy, miksi sairaus on päässyt leviämään niin laajalle.

HC – harmaakaihi sisältää useammanlaisia näkökykyä haittaavia sairauksia linssissä.

PHTVL/PHPV – sairaus, jossa linssin ja silmänpohjan välinen sikiökautinen verisuoni ei ole normaalisti surkastunut.

DISTICHIASIS – ylimääräiset luomikarvat ovat perinnöllinen sairaus, jossa luomen reunaan kasvaa karvoja. Nämä karvat hankaavat sarveiskalvoa ja voivat aiheuttaa silmävuotoa, silmän siristelyä ja sarveiskalvohaavaumia. Joillakin roduilla karvat ovat niin pehmeitä, etteivät aiheuta koiralle oireita. Oireilevilta koirilta karvat nypitään tai poistetaan polttohoidolla.

TARTTUVAT TAUDIT (joita vastaan Suomessa rokotetaan)

Rabiesrokotus annetaan pennulle 16 viikon ikäisenä. Seuraavan kerran koira rokotetaan vuoden ikäisenä ja sen jälkeen kolmen vuoden välein. Koiran kanssa matkustettaessa on selvitettävä ko. maan rokotuskäytännöt.

Parvovirusinfektio voi aiheuttaa rokottamattomilla pikkupennuilla voimakasta ripulia, oksentelua, väsymystä ja kuumetta. Infektio voi aiheuttaa myös sydänlihaks- tai suolistotulehduksen. Isommat pennut yleensä selviää pienin oirein tai oireitta. Parvoa esiintyy Suomessa jonkin verran.

Penikkatauti voi oireilla eriasteisena ja eri tavoin: kuumetta, yskää sierainvuotoa, oksentelua, ripulia ja kouristuksia. Penikkatauti voi johtaa koiran kuolemaan. Epidemioita esiintyy Suomessa silloin tällöin.

Kennelyskä on tarttuva hengitystietulehdus, jota ilmenee ympäri vuoden. Koirat sairastuvat yleisimmin syksyisin, jolloin syntyy samanlaisia taudinpurkauksia kuin ihmistenkin keskuudessa. Nimityksen tauti lienee saanut siitä, että sitä esiintyy usein koirien joukkokohtaamisten yhteydessä, kuten kenneleissä. Mahdollisia taudinaiheuttajia on useita, joten kennelyskä ei ole sen tarkempi taudinmääritelmä kuin ihmisten tarttuvaa hengitystietulehdusta kuvaava flunssa.

Lisäksi vaarallisia tarttuvia tauteja ovat **rabies eli raivotauti**, jota ei ole Suomessa esiintynyt kotieläimissä vuosikymmeniin. Sekä **leptospiroosi**, joka on vakava kuumetauti. Sen aiheuttavat erilaiset leptospira-bakteerit, joita levittävät monet jyräjät, esimerkiksi rotat. Tauti on vielä harvinainen Suomessa.

Linkkejä: <https://www.kennelliitto.fi/web-services/tutustu-palveluihimme>
<http://www.valkoinenpaimenkoirayhdistys.net/>
<http://www.haustars.fi/>
<https://jalostus.kennelliitto.fi/>
<http://www.pedigreedatabase.com/>